

Öz Güvenin Toplumsal Cinsiyet Rol Stresi ve Turizmde Kariyer Yapma İsteğine Etkisi: Turizm Bölümlerinde Okuyan Öğrenciler Üzerine Bir Araştırma (The Effect of Self-Confidence on Gender Role Stress and Willingness to Pursue a Career in Tourism: A Study on Students Studying in Tourism Departments)

* Gülseren ÖZALTAŞ SERÇEK^a , Vahap ALTÜRK^b , Tuğba ARIK YÜKSEL^a

^a Mardin Artuklu University, Faculty of Tourism, Department of Tourism Management, Mardin/Türkiye

^b Mardin Artuklu University, Faculty of Tourism, Department of Tourism Guidance, Mardin/Türkiye

Makale Geçmişi

Gönderim Tarihi: 20.08.2024

Kabul Tarihi: 20.12.2024

Anahtar Kelimeler

Öz güven

Toplumsal cinsiyet rolü

Toplumsal cinsiyet rolü

stresi

Kariyer

Kadınlar

Keywords

Self-confidence

Social gender role

Gender role stress

Career

Women

Makalenin Türü

Araştırma Makalesi

Öz

Toplumsal cinsiyet rolleri toplum tarafından bireyden beklenenler ile ilgilidir. Kadının toplumsal cinsiyet rolleri ise oldukça farklılaşmaktadır. Bu roller kadınlarda strese sebebiyet verebilmekte ve kadınların karar süreçlerini de etkileyebilmektedir. Bu çalışmada, öz güvenin kadın toplumsal cinsiyet rol stresi ve turizmde kariyer yapma isteği üzerindeki etkisi incelenmektedir. Araştırmada ilişkiel tarama modeli kullanılmıştır. Çalışma evrenini turizm eğitimi alan kadınlar oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında 458 kişiye ulaşılmıştır. 458 kişiden elde edilen verilerden düzensiz ve eksik doldurulan 50 anket veri setinden çıkarılarak analizlere 408 anket üzerinden devam edilmiştir. Araştırma sonucunda, toplumsal cinsiyet rolünün öz güven ve turizmde kariyer yapma isteği üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığı belirlenmiştir. Öz güvenin kariyer yapma isteğini anlamlı bir şekilde arttırdığı yani öz güveni daha yüksek olan öğrencilerin turizmde kariyer yapma isteğinin daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışma kadınların turizmde çalışmasını desteklemek ve turizmde kariyer yapmalarını sağlamak için öncelikle öz güvenlerini arttırmanın önemli olduğunu göstermektedir.

Abstract

The concept of gender roles is closely intertwined with the expectations that society places on individuals. The gender roles of women are markedly distinct from those of men. Such roles have the potential to induce stress in women and influence their decision-making processes. This study examines the impact of self-confidence on women's gender role stress and career advancement in the tourism industry. In this study, a relational survey model was employed. The study population comprises women engaged in the study of tourism. A total of 458 individuals were surveyed as part of this research project. Following the exclusion of 50 irregular and incomplete questionnaires from the data set, the remaining 408 questionnaires were subjected to further analysis. The findings of the study indicate that gender roles does not exert a significant influence on self-confidence and the aspiration to pursue a career in tourism. The results demonstrated that self-confidence was a significant predictor of career aspirations in tourism. Specifically, students with higher self-confidence exhibited a stronger desire to pursue a career in tourism. These findings highlight the importance of enhancing women's self-confidence as a key factor in supporting their participation in the tourism workforce and facilitating their career advancement.

* Sorumlu Yazar

E-posta: gulserenozaltasserccek@artuklu.edu.tr (G. Özaltaş Serçek)

GİRİŞ

Cinsiyet kavramı biyolojik ve toplumsal olmak üzere iki şekilde ele alınmaktadır. Biyolojik cinsiyet (sex) bireyin doğuştan sahip olduğu beden ile ilgili bir kavram iken toplumsal cinsiyet (gender) toplumun bireyden cinsiyetle ilişkili beklentileri ile ilgili bir kavramdır (Ann, 1972; Lindsey, 2016). Giddens'a (2008) göre toplumsal cinsiyet erkek ve kadının davranışlarının uygunluğu hakkındaki toplumsal beklentilerdir. Toplumsal cinsiyet erkek ve kadınların birbiriyle farklılaştığı fiziksel özelliklere göre değil toplumun erkeklik ve kadınlığa attığı özellikler bağlamında anlam kazanır. Toplumsal cinsiyet rolleri bir toplumun toplumsal cinsiyete ilişkin sosyal beklentileridir (Bruce & Yearly, 2006). Bu roller birey ile çevresi arasındaki etkileşimin bir ürünüdür ve hangi davranışın hangi cinsiyet için uygun olduğuna karar vermesi hakkında fikir verir (Blackstone, 2003).

Erkek ve kadın olmak doğuştan gelen özellikler iken, erkeklik ve kadınlık öğrenilen olgulardır. Birey, çocukluk çağındaki sosyalleşme sürecinde kendi cinsiyeti için uygun olan davranışları öğrenmeyle erkeklik ve kadınlık kimliğini benimsemeye başlar. Çocuklar, dinledikleri masallarda (Kaynak & Aktaş, 2017), izledikleri tiyatrolarda (Alpan, 2018), okudukları ders kitaplarında (Çınar, 2013) ve hayatlarının birçok alanında, toplumda kabul gören ideal kadınlık ve erkeklik söylemlerine maruz kalmaktadır. Örneğin çocuk oyunlarında kız çocuklarına zayıf, saf, seçimlerini ebeveynlere bırakan, birilerine hizmet eden, iyi bir anne gibi roller sunulurken erkek çocuklarına kahraman, kurtarıcı, koruyucu gibi roller sunulmaktadır (Alpan, 2018).

Toplumun bireyden cinsiyete dair beklentilerine uymaya çalışması bireyde strese neden olur. Toplumun bireyden toplumsal cinsiyet rolü ile ilgili beklentilerinin bireyde yaratmış olduğu strese toplumsal cinsiyet rolü stresi denilmektedir (Koç, Avcı & Bayar, 2017). Kadınların yaşadığı bu stresin işe adanmışlık üzerinde negatif etkiye sahip olduğu (Yener, 2018), psikolojik stresi arttırdığı (Kelmendi & Gashi 2022), yaşam kalitesini negatif yönde etkilediği (Sarıkaya vd., 2018) saptanmıştır. Öte yandan toplumsal cinsiyet rollerinin öz güveni etkilediği belirtilmiştir (Jahanbakhsh, Jomehri & Mujembari, 2015; Harrington vd., 2022). Yapılan literatür taramasında toplumsal cinsiyet rolünün bireyde yaratmış olduğu stresin turizm alanında çok kısıtlı çalışıldığı görülmüştür. Toplumsal cinsiyet rolünün öz güven ve kariyer yapma isteği ile ilişkisinin araştırıldığı çalışmalara ise rastlanmamıştır. Bu çalışma turizm bölümlerinde okuyan kadın öğrencilerin toplumsal cinsiyet rolü stresi, öz güven ve kariyer yapma isteği arasındaki ilişkileri inceleyerek literatüre katkı sunmayı hedeflemektedir.

Kavramsal Çerçeve

Güven, birine veya bir şeye “kuşku duymadan inanma” ve “itimat” anlamına gelmektedir (Türk Dil Kurumu, 2024). Öz güven ise insanların yetenekleri ve kabiliyetleri hakkındaki inançlar bütünü (Preston, 2001), kişinin kendini sevmesi ve duygularının farkında olmasıdır (Özbey, 2004). Her insanda farklı seviyelerde bulunan öz güven doğumla birlikte ortaya çıksa da çocukluk döneminde gelişmeye başlamakta ve yaşadığımız süre boyunca gelişmeye devam etmektedir (Noyan Yalman & Özkaynar, 2018; Şar, Avcu & Isıklar, 2010). Yapılan çalışmalarda öz güven, içsel öz güven ve dışsal öz güven (Akagündüz, 2006) veya iç öz güven ve dış öz güven (Lindenfield, 1997) olmak üzere iki başlık altında incelenmiştir. Bu sınıflandırmalarda iç güven ve içsel öz güven ile dış güven ve dışsal güven aynı tanımlamalara karşılık gelmektedir. İç/içsel öz güven öz sevgi, öz bilgi, kişinin kendisiyle ilgili belirgin ve somut hedefler koyması ve olumlu düşünmesi gibi unsurları kapsamaktadır. İçsel öz güvende kişinin kendisiyle barışık ve mutlu olması durumları söz konusudur. Dış/dışsal öz güveni oluşturan unsurlar iletişim, kendini iyi ifade edebilme ve duyguları kontrol etme yeteneğidir (Lindenfield, 1997).

Öz güven, toplumsal cinsiyet rollerinden etkilenebilmektedir (Jahanbakhsh vd., 2015; Harrington vd., 2022). Toplumsal cinsiyet rolleri “erkekliği” ve “kadınlığı” ifade eden ve bu cinsiyetler için uygun görülen davranış ve düşüncelerdir (Kaplan, 2015; Kılıç vd., 2014). Kadın ve erkeğin toplum içinde sergilemesi gereken davranışlara yönelik toplumun bireylerden beklentileri (Ecevit, 2003) olarak da ifade edilebilen toplumsal cinsiyet rolleri kadın ve erkekte farklılık göstermektedir. Bu farklılık toplumun cinsiyet kalıp yargılarını kişilere dayatması sonucu oluşmakta ve toplumsal cinsiyet farklılığı olarak nitelendirilmektedir (Dökmen, 2012). Toplumsal cinsiyet kalıp yargıları doğrultusunda kadınlardan beklenen geleneksel rol ve sorumluluklar ev işleri ve çocuk bakımı ile ilgilenme ve kariyer yapmamak iken erkeklere evin reisi olarak evi geçindirme sorumluluğu yüklenmektedir (Akın ve Demirel, 2003; Dökmen, 2012; Esen & Siyez, 2018). Genellikle kadınsı (feminen) ve erkeksi (maskülen) özellikler olarak gruplandırılan (Bem, 1974; Kaplan, 2015) bu kişisel özellikler incelendiğinde kadınlardan daha duygusal, şefkatli, saygılı, hassas ve fedakâr olması, başkalarının ihtiyaçlarına cevap vermesi, besleyici ve pasif bir tutum sergileyerek daha çok ikinci planda olması beklenmektedir. Erkeklerden beklenenler ise hırslı, atak, özgür, kuvvetli, koruyucu, lider ve aktif olmalarıdır (Bem, 1993; Conway, 2000; Cangöz, 2013, Dökmen, 2012; Eagly & Wood, 1999; Hoffman & Kloska, 1995; Perrone-McGovern vd., 2014). Geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri yaklaşımının tersine eşitlikçi toplumsal cinsiyet rol yaklaşımında kadın ve erkeğin yaşamın her alanında (iş, eğitim, evlilik, aile vb.) eşit sorumluluklar üstlenmesi durumu söz konusudur (Akın & Demirel, 2003; Wood & Eagly, 2002). Bu bakış açısında cinsiyetler arası alınan sorumluluk ve üstlenilmesi beklenen roller arasındaki fark daha azdır (Perrone-McGovern vd., 2014).

Cinsiyet rol stresi bireylerin toplumsal bağlamda cinsiyetleriyle ilgili olarak tanımlanan rollerini yerine getirememelerinden kaynaklanan stresi ifade etmekte (Kahn & Quinn, 1970; Gillespie & Eisler, 1992) ve gündelik stres kaynakları içinde kronik stresin en büyük nedenlerinden biri olarak görülmektedir (Mate, 2003). Toplumsal cinsiyet rollerindeki farklılıklar kadın ve erkekteki stres yapıcı unsurlara da yansımaktadır (Kessler, Wethington & MacLeod, 1987). Örneğin bekar ya da çocuksuz olmak ya da kilolu olmak geleneksel bakış açısına göre kadınlar için erkeklere göre daha stres yapıcı bir unsurdur (Gökalp, 2013). Geleneksel bakış açısında kadınlardan genellikle annelik ve kadınlık rollerine uygun mesleklerde çalışmalarını da beklenmektedir (Bulut & Kızıldağ, 2017). Geleneksel rolleri benimseyen kadınlar bu bakış açısı ile paralel olarak eşitlikçi tutuma sahip kadınlara kıyasla bu rollere uygun olan öğretmenlik, hemşirelik ya da sosyal hizmet gibi mesleklerde (Diekman vd, 2010) ve aile dostu mesleklerde (Bianchi & Milkie, 2010) çalışmaya daha yatkın olabilmektedirler. Eşitlikçi rolleri benimseyen kadınlar ise kariyerlerine önem vermekte ve ailelerine maddi olarak daha çok katkı sağlayabileceklerini düşündükleri mesleklerde çalışmayı tercih edebilmektedirler (Stickney & Konrad, 2007).

“Bir ömür boyu yaşanan olaylar dizisi, bireyin meslek ve diğer yaşam rollerinin birbirini etkilemesi ve izlemesi sonucu oluşan genel örüntü ve gelişim çizgisinde, özellikle iş ve mesleğe ilişkin rollerinde ilerleme, duraklama ve gerilemeleri de içeren bir süreç” anlamına gelen kariyerin (Yeşilyaprak, 2012) bireyler tarafından tercih edilmesinde çevresel ve psikolojik bazı faktörler ve kişilik özellikleri rol oynayabilmektedir (Temeloğlu & Aksu, 2016). Günümüzde kadınların eğitim düzeylerinin yükselmesi ve iş hayatında aktif rol almaya başlamaları, kadınların geleneksel rollerinden olan ev işleri ile ilgilenme ve çocuk bakma gibi rolleri ile eğitim, çalışma ve sosyal hayatlarında erkekler ile aynı sorumluluklara sahip olma gibi eşitlikçi rolleri aynı anda üstlenmek durumunda kalmalarına neden olmuştur. Hem kariyer hayatlarında hem de ev hayatlarında başarılı olmak ve bu anlamda kendinden beklenenleri karşılayabilmek adına birçok rol ve sorumluluk üstlenen kadın için bu durum başlıca stres

kaynağı olabilmektedir (Acuner 2019; Demir, 2020; Koç, Avcı & Bayar, 2017). Yaşanan bu stresin kariyer yapma isteğini de etkileyebileceği söylenebilir.

Emek yoğun bir sektör olan turizm sektöründe işin ve çalışma ortamının stresli olması, esnek çalışma saatleri, düşük ücret, sosyal güvence imkanlarının yetersizliği gibi faktörler turizm sektöründe kariyer yapma isteğinin önündeki başlıca engellerdendir (Aksu & Köksal, 2005; Erdem, 2010; Gezen & Köroğlu, 2014; Türkay & Solmaz, 2011). Söz konusu engellerin turizmde kariyer yapma konusunda kadınları erkeklerden daha çok etkileyebileceği söylenebilir. Nitekim Günay ve Akıncı'nın (2017) üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmada kadın öğrencilerin özellikle işin doğası ve çalışma koşulları sebebiyle sektöre yönelik olumsuz tutumlara sahip oldukları tespit edilmiştir.

Üniversiteler öğrencilerin öz güvenlerini geliştirmede önemli bir rol oynamaktadır (Şar vd., 2010). Noyan Yalman ve Özkaynar'ın (2018) yaptıkları çalışmada erkek öğrencilerin öz güven seviyeleri kadın öğrencilere göre daha yüksek olarak bulunmuştur. Benzer bir sonuca Kukulcu vd. (2012) de ulaşmış ancak Şar vd.'nin (2010) yaptıkları çalışmada bu sonuçların aksine kadın öğrencilerin öz güven seviyelerinin erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Cinsiyet aynı zamanda toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumları da etkilerken eğitim düzeyi, yaş, anne ve babanın eğitim düzeyi, çalışma durumu gibi bazı faktörlerin de toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumları etkilediği görülmektedir (Aktaş vd. 2018; Karasu vd., 2017). Öz güven, kadın toplumsal cinsiyet rolü stresi ve turizmde kariyer yapma isteği arasındaki ilişkilerin incelendiği bu çalışmanın araştırma hipotezleri aşağıdaki gibi geliştirilmiştir:

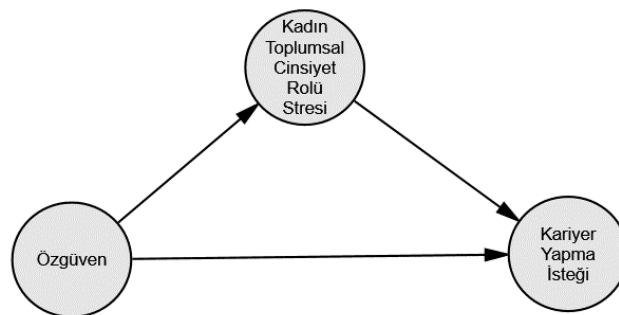
H1: Öz güven, kadın toplumsal cinsiyet rolü stresini etkilemektedir.

H2: Kadın toplumsal cinsiyet rolü stresi, turizmde kariyer yapma isteğini etkilemektedir.

H3: Öz güven, turizmde kariyer yapma isteğini etkilemektedir.

Yöntem

Araştırmanın amacı turizm fakülte ve yüksekokullarında okuyan kadın öğrencilerin öz güveninin toplumsal cinsiyet rolü stresi ile kariyer yapma isteği üzerindeki etkisinin incelenmesidir. Bu amacı gerçekleştirmek için önerilen teorik model Şekil 1'de gösterilmiştir. Bu ilişkileri ortaya çıkarmak için Karasar'ın (2018, s.114) belirtmiş olduğu genel tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli uygulanmıştır. İlişkisel tarama araştırma modeli "İki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişimin varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir" (Karasar, 2018, s.114).

Şekil 1. Araştırmanın simgesel modeli

Veri Toplama Aracı

Çalışmada ihtiyaç duyulan verileri elde etmek için anket tekniğine başvurulmuştur. Ankette demografik soruların yanı sıra üç ölçüğe yer verilmiştir. Kullanılan ölçekler daha önceki çalışmalarda test edilerek geçerliği ve güvenilirliği kanıtlanmıştır. Araştırmada kullanılan kadın toplumsal cinsiyet rolü stresini ölçmek için Koç vd.'nin (2017) geliştirdiği ölçek kullanılmıştır. Ölçeğin geçerliği ve güvenilirliği sağlanmıştır ($\alpha=0,926$). Ölçek 20 maddeden oluşmaktadır. Ölçek 5'li derecelendirme türündedir (1=Benim için hiç stres verici değil, 2= Benim için stres verici, 3=kararsızım,4=Benim için stres verici, 5=Benim için çok stres verici). Ölçekten alınan yüksek puan bireyin toplumsal cinsiyet rolü stresi yaşadığını göstermektedir. Araştırmada katılımcıların öz güvenini ölçmek için Akın'ın (2007) geliştirdiği öz güven ölçeğinden faydalanılmıştır ($\alpha=0,94$). 33 maddeden oluşan ölçek 5'li Likert tarzında düzenlenmiştir. Katılımcıların sektörde kariyer yapma isteğini ölçmek için Duman vd.'nin (2006) Türkçeye uyarladığı 10 maddeden oluşan ölçek kullanılmıştır. Ölçek Pelit vd.nin (2019) düzenlediği şekliyle kullanılmıştır.

Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini Türkiye'de turizm ile ilgili ön lisans ve lisans bölümlerinde okuyan kadın öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmada kolayda örnekleme yoluna gidilmiş ve araştırmacıların ulaşabildiği turizm ile ilgili ön lisans ve lisans bölümlerinde öğrenim gören kadın öğrencilerden veri toplanmıştır. Veri toplama işlemi 2024 yılının haziran ayında yüz yüze ve online olarak gerçekleştirilmiş ve veri toplama süreci sonunca 458 anket elde edilmiştir. Araştırmada veri toplama için gerekli olan etik kurul izni Mardin Artuklu Üniversitesinin 30.05.2024 tarih ve 6 nolu oturumda 9 nolu karar ile alınmıştır.

Veri Analizi

Araştırmada 458 anket elde edilmiş düzensiz ve eksik doldurulan anketler veri setinden çıkarılmıştır. 408 anket kayıp veri analizine tabi tutulmuştur. Ölçeklerdeki ifadelerde en yüksek kayıp veri oranı %1,7 olarak tespit edilmiştir. İfadelerdeki kayıp veri yerine seri ortalamaları atanmıştır. Verinin normal dağılımını incelemek için basıklık ve çarpıklık değerlerine bakılmıştır. Tabachnick, Fidell ve Ullman,'a (2013) göre basıklık ve çarpıklık değerlerinin -1,5 ile +1,5 arasında olması verinin normal dağıldığını gösterir. Araştırmada ölçeklerin çarpıklık değerlerinin-0,955 ile-0,335 arasında değiştiği, basıklık değerinin ise-,123 ile 0,250 arasında değiştiği ve her üç ölçeğin de normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Analizlere 408 anket üzerinden devam edilmiştir. Kadın toplumsal cinsiyet rolü stresi, öz güven ve kariyer yapma isteği ölçeklerine güvenilirlik analizi uygulanmıştır. Güvenirlik analizi sonuçları Tablo 1'de verilmiştir. Tablo incelendiğinde her üç ölçeğin de yüksek derecede güvenilir ($\alpha>0,80$) olduğunu söylemek mümkündür (Kalaycı, 2010).

Tablo 1. Güvenirlik analizi

Ölçek	İfade sayısı	Cronbach Alfa	Düzeltilmiş madde bütün korelasyon
Toplumsal cinsiyet rolleri stresi	20	0,952	0,544-0,778
Öz güven	33	0,942	0,343-0,689
Kariyer yapma isteği	10	0,892	0,317-0,798

Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaşları 18 ile 50 arasında değişmektedir. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu bekarlıdır (%87) ve yarısından fazlası (%51,1) ön lisans okumaktadır. Katılımcıların yine yarısından fazlası (%53,2)

ikinci sınıfa devam etmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaklaşık dörtte üçü (%76,2) daha önce turizm sektöründe çalışmış veya halen çalışmaktadır. Turizm sektöründe deneyim sahibi olan öğrencilerin yarısına yakını serviste çalışmıştır. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun (%91) annesi çalışmamaktadır. Eğitim durumlarına bakıldığında ise öğrencilerin %57,9'unun babası ve %62,9'unun annesi ilkokul mezunudur.

Tablo 2. Katılımcıların demografik özellikleri

Yaş (n=331)	n	%	Sınıf (n=387)	n	%
18	5	1,5	1,00	77	19,9
19	24	7,3	2,00	206	53,2
20	46	13,9	3,00	58	15,0
21	73	22,1	4,00	46	11,9
22	64	19,3	Çalışma durumu (n=395)		
23	42	12,7	Çalışmadım	94	23,8
24	22	6,6	Çalıştım	269	68,1
25	10	3,0	Çalışıyorum	32	8,1
26 ve üstü	45	13,6	Çalışılan alan (n=299)		
Medeni hal (n=388)			Mutfak	74	24,7
Evli	33	8,1	Servis	143	47,8
Bekar	355	87	Resepsiyon	56	18,7
Öğrenim (n=390)			Diğer	26	8,7
Ön lisans	211	51,7	Anne çalışma durumu (n=366)		
Lisans	179	43,9	Çalışıyor	33	9,0
			Çalışmıyor	333	91,0
Ebeveyn eğitim durumu					
Eğitim durumu	Anne (n=383)		Baba (n=390)		
	n	%	n	%	
Okur yazar değil	62	16,2	11	2,8	
İlkokul mezunu	241	62,9	226	57,9	
Lise mezunu	60	15,7	104	26,7	
Ön lisans mezunu	5	1,3	13	3,3	
Lisans mezunu	9	2,3	21	5,4	
Lisansüstü	6	1,6	15,0	3,8	

Araştırmada toplumsal cinsiyet rolü stresi ve kariyer yapma isteğinin çeşitli değişkenlere göre değişip değişmediğini incelemek için t-testi ve varyans analizleri (ANOVA) gerçekleştirilmiştir. Tablo 3'te toplumsal cinsiyet rolü stresinin öğrenim türü ve anne ile babanın eğitim durumuna göre yapılan t-testi sonuçları yer almaktadır. Tablo incelendiğinde toplumsal cinsiyet rolü stresinin öğrencilerin gördüğü öğrenim türüne göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<0,05$). Buna göre lisans öğrenimi gören öğrencilerin toplumsal cinsiyet rolü stresi ön lisans öğrenimi gören katılımcılara göre daha yüksektir. Anne ve baba eğitim durumuna göre öğrencilerin toplumsal cinsiyet rolü stresi arasında farklılık olup olmadığını anlamak için yapılan t-testi sonuçlarına göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0,05$).

Tablo 3. Öğrenim türü ile ebeveyn eğitim durumu

		n	Ortalama	Standart Sapma	t	sd	p
Okuduğu öğretim türü	A	211	3,76	0,65	-2,914	388	0,04
	B	179	4,06	0,79			
Anne eğitim	C	79	3,89	1,15	-0,398	364	P>0,05
	D	287	3,94	0,97			
Baba Eğitim	C	79	3,35	0,83	0,239	364	P>0,05
	D	287	3,33	0,85			

A= Ön lisans, B= Lisans, C= Okur yazar değil veya İlkokul mezunu D= En az lise mezunu

Tablo 4'te katılımcıların buldukları sınıf, sektördeki deneyim ile toplumsal cinsiyet rolü stresi ve kariyer yapma isteğine ilişkin yapılan ANOVA sonuçları yer almaktadır. Tabloya göre toplumsal cinsiyet rolü stresi ölçeğine verilen cevaplar ile katılımcıların buldukları sınıflara göre anlamlı farklılıklar ($p<0,05$) bulunmaktayken sektördeki deneyim durumuna göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p>0,05$). Sonuçlara göre üçüncü sınıf öğrencilerinin ikinci sınıf öğrencilerine göre toplumsal cinsiyet rolü stresi daha yüksektir. Kariyer yapma isteği ölçeğine verilen cevaplar incelendiğinde hem öğrencinin bulunduğu sınıf hem de sektördeki deneyim durumuna göre anlamlı farklılıkların olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Birinci sınıf öğrencilerinin üçüncü sınıf öğrencilerine göre kariyer yapma isteği daha yüksektir. Ayrıca, sektördeki deneyim durumuna göre yapılan varyans analizi sonucunda, sektörde çalışmaya devam eden öğrencilerin hem çalışmayanlara hem de daha önce çalışmış olanlara kıyasla kariyer yapma isteğinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların buldukları sınıfa ve sektördeki deneyimlerine göre ANOVA analizi sonuçları

Katılımcıların buldukları sınıfa göre							
		n	Ortalama	Standart Sapma	f	Farklılık	
Toplumsal Cinsiyet Rolü Stresi	A	77	3,94	1,05	3,197		$p<0,05$ C>B
	B	206	3,78	0,95			
	C	58	4,15	1,02			
	D	46	4,15	1,08			
Kariyer Yapma İsteği	A	77	3,60	0,78	2,821		$p<0,05$ A>C
	B	206	3,32	0,87			
	C	58	3,20	0,99			
	D	46	3,44	0,80			
P<0,05 A=1. sınıf B=2. sınıf C= 3. sınıf D= 4. sınıf							
Katılımcıların sektördeki deneyimlerine göre							
		n	Ortalama	Standart Sapma	f	Farklılık	
Toplumsal Cinsiyet Rolü Stresi	A	79	3,89	1,15	0,626		$p>0,05$
	B	287	3,94	0,97			
	C	30	3,73	0,95			
Kariyer Yapma İsteği	A	79	3,35	0,83	8,454		$p<0,05$ C>B C>A
	B	287	3,33	0,86			
	C	30	3,99	0,79			
A= çalışmadım, B=çalıştım C=çalışıyorum							

Kadın toplumsal cinsiyet rolü stresi, öz güven ve turizmde kariyer yapma isteği arasındaki ilişkileri ortaya çıkarmak için basit doğrusal regresyon analizinden faydalanılmıştır. Regresyon analizi sonuçları Tablo 5'te verilmiştir. Regresyon analizi sonuçlarına bakıldığında toplumsal cinsiyet rolü ile öz güven arasındaki etkileşimi inceleyen modelin anlamlı olmadığı görülmektedir ($p>0,05$). Buradan hareketle öz güven ile toplumsal cinsiyet rolü stresi arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını söylemek mümkündür.

Tablo 5. Regresyon analizi

	F	Sabit	β	R2	t	Model p	dw
ÖZG →TCRS	2,161	3,454	0,116	0,005	1,470	0,142	1,917
TCRS →KYİ	3224	3,082	0,076	0,005	1,796	0,073	1,772
ÖZG →KYİ	59727	1,440	0,489	0,128	7,728	p<0,001	1,787

ÖZG: Öz güven
TCRS: Toplumsal Cinsiyet Rolü Stresi
KYİ: Kariyer Yapma İsteği

İkinci modelde toplumsal cinsiyet rolü stresi ile turizmde kariyer yapma isteği arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Analiz sonucuna göre toplumsal cinsiyet rolü turizmde kariyer yapma isteği üzerinde anlamlı bir etkiye sahip değildir ($p>0,05$). Yapılan üçüncü regresyon analizi öz güven ile turizmde kariyer yapma isteği arasındadır. Analiz sonucuna göre öz güven kariyer yapma isteğini anlamlı bir şekilde arttırmaktadır ($p<0,001$). Buna göre öz güveni daha yüksek olan öğrencilerin turizmde kariyer yapma isteklerinin öz güveni düşük olan öğrencilere göre daha fazla olduğu söylenebilir. Elde edilen sonuçlara göre H1 ve H2 desteklenmemiş, H3 ise desteklenmiştir. Öz güvendedeki bir birim artış kariyer yapma isteğini 0,489 birim arttırmaktadır. Buradan hareketle öz güven ve kariyer yapma isteği arasındaki ilişki aşağıdaki gibi formüle edilebilir.

$$\text{Kariyer yapma isteği} = 1,440 + 0,489 * \text{Öz güven}$$

Sonuç ve Öneriler

Toplumsal cinsiyet, toplumun bireylerden cinsiyetine dayalı beklentilerini oluşturmaktadır. Bu beklentiler de onlardan beklenen rolleri şekillendirmektedir. Bu roller bireylerde strese sebep olabilmektedir. Özellikle toplumlarda kadınlara daha fazla rol yüklenmesi nedeniyle kadınların cinsiyete bağlı stresleri daha fazla olabilmektedir. Bu stres de öz güveni olumsuz etkileyebilmektedir. Öz güveni düşük bireylerin de kariyer seçimi değişmektedir. Bu çalışmada turizm bölümlerinde okuyan kadın öğrencilerin toplumsal cinsiyet rolü stresi, öz güven ve kariyer yapma isteği arasındaki ilişkiler incelenmiştir.

Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada 458 katılımcıdan elde edilen verilerden düzensiz ve eksik olanlar ayrılmış ve 408 veri ile analizlere devam edilmiştir. Kullanılan verilerden katılımcıların yaşlarının 18 ile 50 arasında değiştiği, çoğunluğunun bekar olduğu, yarısından biraz fazlasının ön lisans okudukları ve ikinci sınıf öğrencisi oldukları belirlenmiştir. Koç vd. (2017) tarafından kadınların toplumsal cinsiyet rolü stresi ölçeğinin güvenilirlik ve geçerlilik çalışmada üniversite öğrencilerinden oluşan örneklem grubunun yaş aralığı 18-60 arası ve ortalaması 22,12 olarak belirlenmiştir. Sarıtepe ve Mermer'in (2023) üniversite öğrencilerinin kadın cinsiyet rolü stresini belirlemek amacıyla 856 öğrenci ile yaptıkları çalışmada katılımcıların 17-41 yaş aralığı ve 20.88 yaş ortalamasına sahip olduğu ve bunların çoğunluğunun ikinci sınıf öğrencisi olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlar çalışmanın örneklem grubu ile benzerlik göstermektedir.

Araştırmaya katılan bireylerin yaklaşık dörtte üçünün daha önce turizm sektöründe çalışmış veya halen çalışmakta olduğu ve bunların yarısına yakınının da serviste çalıştığı belirlenmiştir. Katılımcıların büyük çoğunluğunun annesi çalışmamaktadır. Ebeveynlerin eğitim durumlarına bakıldığında öğrencilerin %57,9'unun babası ve %62,9'unun annesi ilköğretim mezunudur. Takkin (2020) yaptığı çalışmada üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarının öz güven ile ilişkisini incelemiştir. 348 üniversite öğrencisi üzerinde yapılan çalışmada öğrencilerin çoğunluğunun annelerinin eğitim düzeyi ilköğretim, babalarının eğitim düzeyi ise ortaokul olarak belirlenmiştir. Bu çalışmanın sonucu ile karşılaştırıldığında öğrencilerin annelerinin eğitim düzeyi aynı iken babalarının eğitim

düzeyinin ise farklı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sarıtepe ve Mermer (2023) de yaptıkları çalışmada öğrencilerin annelerinin ve babalarının ilköğretim düzeyinde eğitime sahip olduklarını belirtmişlerdir. Bu sonuç araştırmanın sonucu ile paralellik göstermektedir.

Araştırmada toplumsal cinsiyet rolü stresi ve kariyer yapma isteğinin çeşitli değişkenlere göre değişip değişmediğini incelemek amacıyla t-testi ve varyans analizleri (ANOVA) yapılmıştır. Toplumsal cinsiyet rolü stresinin öğrencilerin gördüğü öğrenim türüne göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<0,05$). Buna göre lisans öğrenimi gören öğrencilerin toplumsal cinsiyet rolü stresinin ön lisans öğrenim gören katılımcılara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Anne ve baba eğitim durumuna göre öğrencilerin toplumsal cinsiyet rolü stresi arasında anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir ($p>0,05$). Toplumsal cinsiyet rolü stresi ölçeğine verilen cevaplar ile katılımcıların buldukları sınıflar arasında anlamlı farklılıklar ($p<0,05$) bulunmaktayken, sektördeki deneyim durumuna göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p>0,05$). Yapılan Post-hoc testlerinden Tukey testine göre üçüncü sınıf öğrencilerinin ikinci sınıf öğrencilerine göre toplumsal cinsiyet rolü streslerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sarıtepe (2019), kadın öğrencilerin toplumsal cinsiyet rolü stres düzeyinin sınıf değişkenine göre incelendiğinde sınıflar arasında anlamlı fark olduğunu tespit etmiştir. Birinci sınıfta öğrenim gören öğrencilerin toplumsal cinsiyet rolü stres düzeyinin, dördüncü sınıfta öğrenim gören öğrencilere oranla daha yüksek olduğu ve ikinci sınıfta öğrenim görenlerin en düşük stres düzeyine sahip sınıf olduğunu belirlemiştir. Bu sonuç araştırmanın sonucu ile paralellik göstermektedir.

Kariyer yapma isteği ölçeğine verilen cevaplar incelendiğinde hem öğrencinin bulunduğu sınıf hem de sektördeki deneyim durumuna göre anlamlı farklılıkların olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Birinci sınıf öğrencilerinin üçüncü sınıf öğrencilerine göre kariyer yapma isteği daha yüksektir. Ayrıca sektördeki deneyim durumuna göre yapılan varyans analizinde sektörde çalışmaya devam eden öğrencilerin hem çalışmayanlara hem de daha önce çalışmış olanlara göre kariyer yapma istekleri daha yüksektir. Duman, Tepeci ve Onur (2006) tarafından yapılan çalışmada lisans ve lise öğrencileri ön lisans öğrencilerine göre sektörde kariyer yapma isteklerinin daha fazla olduğu bulunmuştur.

Kadın toplumsal cinsiyet rolü stresi, öz güven ve turizmde kariyer yapma isteği arasındaki ilişkileri ortaya çıkarmak için basit doğrusal regresyon analizlerinden faydalanılmıştır. Yapılan analiz sonuçlarına göre toplumsal cinsiyet rolü ile öz güven arasındaki etkileşimi inceleyen modelin anlamlı olmadığı görülmektedir ($p>0,05$). Jahanbakhsh vd. (2015), kadınların öz güvenlerinin toplumsal cinsiyet rollerinin bir sonucu olarak farklılaşabileceği sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca toplumsal cinsiyet rolleri geleneksel cinsiyet rollerinden farklılaştıkça kadınların öz güven düzeylerinin azaldığını belirtmişlerdir. Bu sonuç araştırmanın sonucu ile farklılık göstermektedir. Takkin (2020), kadın cinsiyet rolü ve geleneksel cinsiyet rolüne ilişkin tutum puanları ile dış öz güven ve öz güven toplam puanları arasında düşük düzeyde pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit etmiştir. İkinci modelde toplumsal cinsiyet rolü stresi ile turizmde kariyer yapma isteği arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Analiz sonucuna göre toplumsal cinsiyet rolü turizmde kariyer yapma isteği üzerinde anlamlı bir etkiye sahip değildir ($p>0,05$). Tosun Güleroğlu ve Alp Yılmaz (2022) kadın öğrencilerin cinsiyet rolü stres düzeylerinin kariyer planlamasına etkisini incelemiş ve özgürce kariyer planı yapamayanların cinsiyet rolü stres düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Yapılan üçüncü regresyon analizi öz güven ile turizmde kariyer yapma isteği arasındadır. Analiz sonuçlarına göre öz güven kariyer yapma isteğini anlamlı bir şekilde arttırmaktadır ($p<0,001$). Öz güveni daha yüksek olan

öğrencilerin turizmde kariyer yapma isteklerinin daha fazla olduğu söylenebilir. Elde edilen sonuçlara göre H1 ve H2 desteklenmemiş, H3 ise desteklenmiştir. Öz güven bir birim arttığında kariyer yapma isteği 0,489 birim artacaktır (Kariyer yapma isteği= 1,440+0,489*Öz güven). Araştırmanın sonuçları değerlendirildiğinde öz güven ve turizmde kariyer yapma isteği arasında ilişki olduğu görülmektedir. Bu da öz güveni yüksek kadınların daha bağımsız seçim yapma eğilimleri ile açıklanabilir.

Bu çalışmada öz güven, kadın toplumsal cinsiyet rol stresi ve kariyer yapma isteği değişkenleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Bu kapsamda turizm fakülte ve yüksekokullarında öğrenim göre kadın öğrencilerden anket yöntemi ile veri toplanmıştır. Veri toplama yönteminin sadece anket olması araştırmanın sınırlılığını oluşturmaktadır. Gelecekteki araştırmalarda veri çeşitlemesi yoluna gidilmesi ve özellikle görüşme gibi nitel yöntemlerin kullanılması konunun daha derinlemesine anlaşılmasına katkı sağlayacaktır. Çalışmada öz güvenin kariyer yapma isteğini etkilediği tespit edilmiştir. Günümüzde kadınlar her ne kadar çalışma hayatında etkin bir şekilde yer alıyor olsa da özellikle turizm sektöründe yönetici pozisyonlarında erkeklerin çoğunlukta olduğu görülmektedir. Öz güveni yüksek olan kadınların turizm sektöründe kariyer yapma isteklerinin daha fazla olduğu göz önüne alındığında, kadınların öz güvenlerini arttırmaya yönelik çeşitli eğitim ve seminerlerin düzenlenmesinin kadınların turizm sektöründeki yerini iyileştirmede faydalı olabileceği düşünülmektedir. Çalışmanın bir diğer sınırlılığı verilerin yalnızca üniversite öğrencilerinden toplanmış olmasıdır. Turizm lisesinde okuyan kadın öğrenciler veya sektörde bir süredir çalışıyor olan kadınlarla yapılacak olan çalışmalar alanyazına katkı sağlayabilir. Bunun yanı sıra bu çalışmada toplumsal cinsiyet rol stresinin kariyer yapma isteği üzerindeki etkisi kadın cinsiyeti açısından ele alınmıştır. Benzer bir çalışma erkek öğrenciler üzerinden yürütülebilir.

Beyan

Makalenin tüm yazarları makale sürecine eşit katkıda bulunmuştur. Yazarların beyan edecekleri herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır. Araştırmada veri toplama için gerekli olan etik kurul izni Mardin Artuklu Üniversitesinin 30.05.2024 tarih ve 6 nolu oturumda 9 nolu karar ile alınmıştır.

KAYNAKÇA

- Akın, A. (2007). Öz-Güven ölçeği'nin geliştirilmesi ve psikometrik özellikleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (7)2, 330-335.
- Akın, A. & Demirel, S. (2003). Toplumsal cinsiyet kavramı ve sağlığa etkileri. *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi Halk Sağlığı Özel Eki*, 25(4), 3-82.
- Aksu, Akın & Köksal, Can Deniz (2005). Perceptions and attitudes of tourism students in Turkey. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*. 17(5), 436-447.
- Aktaş, S., Erkek, Z. Y., & Korkmaz, H. (2018). An examination of the attitudes of midwives and nurses towards gender roles and the influencing factors. *Journal of Human Sciences*, 15(2), 823-834.
- Alpan, E. D. (2018). Toplumsal cinsiyet kalıp yargılarının çocuk oyunlarına yansımaları. *Sanat Dergisi*, (31), 80-89.
- Bem, S. L. (1974). The measurement of psychological androgyny. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 42(2), 155-162.

- Bem, S. L. (1993). *The Lenses of Gender: Transforming The Debate on Sexual Inequality*. Yale University Press.
- Bianchi, S. M., & Milkie, M. A. (2010). Work and family research in the first decade of the 21st century. *Journal of Marriage and Family*, 72, 705–725.
- Blackstone, Amy. 2003. "Gender Roles and Society." Pp. 335-338 in *Human Ecology: An Encyclopedia of Children, Families, Communities, and Environments*, edited by Julia R. Miller, Richard M. Lerner, and Lawrence B. Schiamberg. Santa Barbara, CA: ABC-CLIO. ISBN I-57607-852-3
- Bruce, S., & Yearly, S. (2006). *The SAGE Dictionary of Sociology*.
- Burger, J.M. (2006). *Kişilik*. (Çev. İ.D. Erguvan Sarıoğlu). İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Cangöz, İ. (2013). İletişim fakültesi öğrencilerinin toplumsal cinsiyet farkındalığı ve cinsiyetçi şiddetle ilgili görüşleri. *İletişim*, 19, 41-64.
- Conway, M. (2000). On sex roles and representations of emotional experience - masculinity, femininity, and emotional awareness. *Sex Roles*, 43, 687-698.
- Çınar, E. K. (2013). *Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarında Toplumsal Cinsiyet* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi) Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Diekman, A. B., Brown, E. R., Johnston, A. M., & Clark, E. K. (2010). Seeking congruity between goals and roles: A new look at why women opt out of science, technology, engineering, and mathematics careers. *Psychological Science*, 21(8), 1051–1057.
- Dökmen, Z. Y. (2012). *Toplumsal Cinsiyet Sosyal Psikolojik Açıklamalar*. Remzi Kitabevi.
- Duman, T., Tepeci, M., & Unur, K. (2006). Mersin’de yükseköğretim ve orta öğretim düzeyinde turizm eğitimi almakta olan öğrencilerin sektörün çalışma koşullarını algılamaları ve sektörde çalışma isteklerinin karşılaştırmalı analizi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 17(1), 51-69.
- Eagly, A. H., & Wood, W. (1999). The origins of sex differences in human behavior: Evolved dispositions versus social roles. *American Psychologist*, 54(6), 408-423.
- Ecevit, Y. (2003). Toplumsal cinsiyetle yoksulluk ilişkisi nasıl kurulabilir? Bu ilişki nasıl çatışabilir? *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 25(4), 83-88.
- Erdem, Barış (2010). Lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin otel işletmelerinin animasyon bölümüne yönelik tutumları: ampirik bir araştırma. *Ege Akademik Bakış/ Ege Academic Review*, 10(3), 1085-1113.
- Erkuş, A. (2011). *Davranış Bilimleri İçin Bilimsel Araştırma Süreci*. Seçkin Yayıncılık.
- Esen, E. & Siyez, D. M. (2018). Toplumsal cinsiyet algısı ölçeği ergen formu’nun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 6(12), 144-173.
- Gençtan, E. (1984). *Çağdaş Yaşam ve Normal Dışı Davranışlar*. Maya Yayınları.
- Gezen, T. & Köroğlu, Ö. (2014). Turizm eğitimi alan öğrencilerin kariyer seçimine etki eden kariyer çapalarının belirlenmesine yönelik bir araştırma. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(2), 213-234.
- Giddens, A. (2008). *Sosyoloji*. Kırmızı Yayınları.

- Gürler, İ. (2013). Effects of using dramatic text on developing self-confidence and pronunciation in the speaking course of 9th grade EFL students, (Unpublished master's thesis). Atatürk University.
- Harrington, A. G., Overall, N. C., & Maxwell, J. A. (2022). Feminine gender role discrepancy strain and women's self-esteem in daily and weekly life: A person X context perspective. *Sex Roles*, 87(1), 35-51.
- Hoffman, L. W. & Kloska, D. D. (1995). Parents' gender-based attitudes toward marital roles and child rearing: Development and validation of new measures. *Sex Roles*, 32, 273-295.
- Jahanbakhsh, S., Jomehri, F., & Mujembari, A. K. (2015). The comparison of women's self confidence in base of gender role. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 191, 2285-2290.
- Kalaycı, Ş. (2010). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*. Asil Yayın Dağıtım.
- Kaplan, S. P. (2015). *Eğitim Sendikalarında Toplumsal Cinsiyet Politikaları: Kadın Öğretmenlerde Toplumsal Cinsiyet*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karasar, N., (2018). *Bilimsel araştırma yöntemi kavramlar ilkeler teknikler*. Nobel Yayınları.
- Karasu, F., Göllüce, A., Güvenç, E., & Çelik, S. (2017). The attitudes of the university students' regarding the gender roles. *SDÜ Sağlık Bilimleri Dergisi*, 8, 21-27.
- Kaynak, D., & Aktaş, E. (2017). Okul öncesi hikâye ve masal kitaplarında toplumsal cinsiyet rolleri. *Ekev Akademi Dergisi*, (72), 67-86.
- Kelmendi, K., & Jemini-Gashi, L. (2022). An exploratory study of gender role stress and psychological distress of women in Kosovo. *Women's Health*, 18, 17455057221097823.
- Kessler, R. C., McLeod, J. D., & Wethington, E. (1985). *The Costs of Caring: A Perspective on The Relationship Between Sex and Psychological Distress*. In Social support: Theory, research and applications (pp. 491-506). Springer Netherlands.
- Kılıç, A. Z., Beyazova, A, Akbaş, H. M., Zara, A. ve Serhatlı, İ. (2014). Okul çağı çocuklarının toplumsal cinsiyet algıları: Gündelik yaşam örnekleriyle cinsiyetçiliğin benimsenme durumuna ve esneyebilme olasılığına dair bir araştırma. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 17(2), 122-151.
- Koç, M., Avcı, Ö. H. & Bayar, Ö. (2017). Kadın toplumsal cinsiyet rolü stresi ölçeği'nin (KTCRSÖ) geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(41), 284-297.
- Kukulu, K., Korukcu, O., Ozdemir, Y., Bezci, A., & Calik, C. (2013). Self-confidence, gender and academic achievement of undergraduate nursing students. *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing*, 20(4), 330-335.
- Lindenfield, G. (1997). *Kendine güvenen çocuk yetiştirme*. Hyb Yayıncılık.
- Noyan Yalman, İ., & Özkaynar, K. (2018). Öğrencilerin özgüven seviyeleri ile mesleki başarı düzeyleri arasındaki ilişki: Cumhuriyet Üniversitesi meslek yüksekokullarında uygulama. *Cumhuriyet Üniversitesi Journal of Economics & Administrative Sciences (JEAS)*, 19(1).
- Özbey, Ç. (2004). *Çocuk Sorunlarına Yapıcı Çözümler*. İnkılap Kitapevi.

- Pelit, E., & Kabakulak, A. (2019). The effects of tourism guidance students attitudes toward sector on their desire to career: the example of Afyon Kocatepe University. In *Congress Book* (p. 851).
- Perrone-McGovern, K. M., Wright, S. L., Howell, D.S., & Barnum, E. L. (2014). Contextual influences on work and family roles: Gender, culture, and socioeconomic factors. *The Career Development Quarterly*, 62, 21–28.
- Preston, D. L. (2001). *365 Steps to Self-Confidence*. Oxford: How To Books Ltd.
- Sarıkaya, N. A., Kucukkaya, B., Oz, S., & Sut, H. K. (2018). The relationship between gender role stress and life satisfaction on female university students in Paradigms & Understanding Social Issues, 61-69.
- Sarıtepe, M. (2019). *Kadın Üniversite Öğrencilerinde Toplumsal Cinsiyet Rolü Stresi ve Etkileye Etmenler*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Sarıtepe, M., & Mermer, G. (2023). Gender role stress and affecting factors in female university students. *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 5(9), 351-370.
- Stickney, L. T., & Konrad, A. M. (2007). Gender-role attitudes and earnings: A multinational study of married women and men. *Sex Roles*, 57, 801–811.
- Şar, A. H., Avcu, R., & Işıklar, A. (2010). Analyzing undergraduate students' self confidence levels in terms of some variables. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 5, 1205-1209.
- Tabachnick, B. G., Fidell, L. S., & Ullman, J. B. (2013). *Using multivariate statistics* (Vol. 6, pp. 497-516). Boston, MA: pearson.
- Takkin, T. (2020). *Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Tutumlarının Özgüven, Kişilik Özellikleri ve Sosyo-Demografik Değişkenler İle İlişkisinin İncelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çaç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Temeloğlu, E., & Aksu, M. (2016). Turizm eğitimi alan öğrencilerin kişilik özelliklerinin turizmde kariyer yapma istekleri üzerindeki etkisi: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi örneği. *Journal of International Social Research*, 9(43).
- Tosun Güleroğlu, F. & Alp Yılmaz, F. (2022). The effect of gender role stress levels of female students on career plans. *International Journal of Caring Sciences (IJCS)*, 15 , 103-108.
- Türk Dil Kurumu (2024). Türk Dil Kurumu Sözlükleri. Erişim Adresi: <https://sozluk.gov.tr/> Erişim Tarihi: 14.08.2024.
- Weisgram, E. S., Bigler, R. S., & Liben, L. S. (2010). Gender, values, and occupational interests among children, adolescents, and adults. *Child Development*, 81, 778–796.
- Yener, S. (2019). Kadın çalışanların cinsiyet rol stresi ve işe adanmışlıkları arasındaki ilişkide yaşam kalitesinin düzenleyici rolü. *Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 20(1), 1-27.

The Effect of Self-Confidence on Gender Role Stress and Willingness to Pursue a Career in Tourism: A Study on Students Studying in Tourism Departments

Gülseren ÖZALTAŞ SERÇEK

Mardin Artuklu University, Faculty of Tourism, Mardin/Türkiye

Vahap ALTÜRK

Mardin Artuklu University, Faculty of Tourism, Mardin/Türkiye

Tuğba ARIK YÜKSEL

Mardin Artuklu University, Faculty of Tourism, Mardin/Türkiye

Extended Summary

Gender roles are defined as the social expectations of a society regarding gender (Bruce & Yearly, 2006). These roles are a product of the interaction between the individual and their environment and provide insight into the determination of appropriate behavior for a given gender (Blackstone, 2003). The act of conforming to societal expectations regarding gender can result in psychological distress for the individual. The stress experienced as a result of societal expectations regarding gender roles is referred to as gender role stress (Koç et al., 2017). Although self-confidence is inherent to every individual, it undergoes a process of development beginning at birth and continuing throughout the lifespan (Noyan Yalman & Özkaynar, 2018; Şar, Avcu, & Isıklar, 2010). In previous studies, self-confidence has been examined under two headings: internal self-confidence and external self-confidence (Akagündüz, 2006) or internal self-confidence and external self-confidence (Lindenfield, 1997).

The literature indicates that self-confidence may be influenced by gender roles (Jahanbakhsh et al., 2015; Harrington et al., 2022). Gender roles are behaviors and thoughts that express "masculinity" and "femininity" and are considered appropriate for these genders (Kaplan, 2015; Kılıç et al., 2014). In accordance with traditional gender stereotypes, the conventional roles and responsibilities assigned to women are those of domestic work and childcare, whereas men are expected to assume the role of household leadership (Akın & Demirel, 2003; Dökmen, 2012; Esen & Siyez, 2018). Gender role stress can be defined as the stress caused by individuals' inability to fulfill their socially defined roles related to their gender (Kahn & Quinn, 1970; Gillespie & Eisler, 1992). It is regarded as one of the most significant sources of chronic stress among the various daily stressors (Mate, 2003). The discrepancy between the conventional gender roles is reflected in the stressors experienced by men and women (Kessler, Wethington, & MacLeod, 1987).

In a traditional perspective, women are typically expected to pursue careers in fields that align with their roles as mothers and women (Bulut & Kızıldağ, 2017). Concurrently, women who espouse traditional gender roles may be more predisposed to pursue careers in fields such as teaching, nursing, and social work (Diekman et al., 2010) and professions that are perceived as family-friendly (Bianchi & Milkie, 2010), as compared to women who adhere to egalitarian attitudes. Some environmental and psychological factors, as well as personality traits, may influence individuals' career preferences (Temeloğlu & Aksu, 2016). This can be a significant source of stress for women who assume numerous roles and responsibilities in order to be successful in both their careers and home lives, and to meet

the expectations associated with these roles (Acuner 2019; Demir, 2020; Koç, Avcı & Bayar, 2017). It can be posited that this stress may also impact an individual's desire to pursue a career.

In the tourism sector, which is labor-intensive, factors such as stressful work and the working environment, flexible working hours, low wages, and insufficient social security opportunities are among the primary obstacles to pursuing a career in tourism (Aksu & Köksal, 2005; Erdem, 2010; Gezen & Köroğlu, 2014; Türkay & Solmaz, 2011). In a study conducted by Günay and Akıncı (2017) on university students, it was determined that female students held negative attitudes towards the sector, particularly due to the nature of the job and working conditions. This study aims to make a contribution to the existing literature by examining the relationships between gender role stress, self-confidence, and career aspirations of female students enrolled in tourism departments.

In this study, a relational survey model was utilized. The scale developed by Koç et al. (2017) was employed for the purpose of measuring female gender role stress. The self-confidence scale developed by Akın (2007) was employed to assess the participants' self-confidence. The scale, comprising 10 items, was adapted into Turkish by Duman et al. (2006) and was employed to assess the participants' propensity to pursue a career in the sector. The scale was employed in the form modified by Pelit et al. (2016). The data analysis was conducted using a data analysis program developed for use in social sciences. In the study, 408 valid data points out of 458 total data points were evaluated.

The participants' ages ranged from 18 to 50, with the majority being single and slightly more than half having obtained an associate degree and being in their second year of studies. Approximately three-quarters of the individuals participating in the study had previously worked or were currently employed in the tourism sector, with nearly half of them engaged in service-oriented roles. The majority of participants' mothers were not employed. In terms of educational attainment, 57.9% of the students' fathers and 62.9% of their mothers had completed primary education.

In the study, a two-sample t-test and analysis of variance (ANOVA) were conducted to examine whether gender role stress and career aspiration varied according to various variables. The analysis revealed a statistically significant correlation between gender role stress and the type of education received by the students ($p < 0.05$). It was thus determined that the gender role stress experienced by undergraduate students was higher than that experienced by participants with an associate degree. No significant differences were observed in the gender role stress of students according to their mother and father's educational level ($p > 0.05$). While there were significant differences ($p < 0.05$) in the responses to the gender role stress scale according to the classes they were in, no significant difference was found according to the experience in the sector ($p > 0.05$). According to the Tukey test, one of the post-hoc tests, it was determined that third-grade students exhibited higher levels of gender role stress than second-grade students.

Upon analysis of the responses to the scale of willingness to pursue a career, it was determined that there were notable differences in the data according to both the class of the student and the experience in the sector ($p < 0.05$). First-year students exhibit a greater proclivity for pursuing a career than third-year students. Furthermore, the analysis of variance according to the experience status in the sector revealed that students who continue to work in the sector exhibit a higher desire to pursue a career than both those who are not currently employed and those who have previously held a job in this sector. A simple linear regression analysis was employed to elucidate the interrelationships between gender role stress, self-confidence, and the aspiration to pursue a career in tourism. The

analysis yielded no significant results ($p > 0.05$) for the model examining the interaction between gender role stress and self-confidence. The third regression analysis examines the relationship between self-confidence and the desire to pursue a career in tourism. The results of the analysis indicate that self-confidence has a significant positive effect on the desire to pursue a career in tourism ($p < 0.001$). It can be posited that students with elevated self-confidence exhibit a greater proclivity for pursuing a career in tourism. The results yielded did not support H1 and H2, whereas H3 was validated. When self-confidence is augmented by a single unit, the desire to pursue a career will increase by 0.489 units.

Upon evaluation of the results of the study, it becomes evident that there is a correlation between self-confidence and the aspiration to pursue a career in the tourism industry. This may be attributed to the observation that individuals with high self-confidence tend to make more independent decisions. It is therefore imperative that women's gender roles be shaped in a manner that fosters women's self-development. In order to achieve this, it is necessary to reduce the roles imposed on women and the burdens associated with these roles. The alleviation of the burdens borne by women will lead to an increase in their self-confidence and the realisation of their capabilities. The oppressive weight of the excessive roles imposed on women from past to present has the effect of preventing women from pursuing careers in sectors such as tourism. In order to increase the number of female employees, gender roles must be developed in accordance with the conditions of the present day. This can be achieved by raising awareness of all individuals, men and women alike.

Ek 1. Etik Kurul İzni

T.C. MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ		
	ÜNİVERSİTE BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU KARARI	Dok. No: MAU-FRM-01-KARARLAR/02
		İlk Düz. Tar.: 02/01/2020
		Rev. No/Tar.: 00/...
		Sayfa: 1/1

OTURUM YILI	OTURUM SAYISI	OTURUM TARİHİ	OTURUM SAATİ
2024	6	30.05.2024	10.00

Üniversitemiz Etik Kurulu, Prof. Dr. Yılmaz DEMİRHAN Başkanlığında toplanarak aşağıdaki kararları almıştır.

GÜNDEM 9:

Dr. Öğr. Üyesi Abdulvahap ALTÜRK' ün "Evrak Tarih ve Sayısı: 07/05/2024-142281" olan dilekçesi ile sorumlu araştırmacısı olduğu "*Kadın Toplumsal Cinsiyet Rol Stresinin Özgüven ve Turizmde Kariyer Yapma İsteğine Etkisi*" başlıklı araştırmasının etik açıdan değerlendirilmesi,

KARAR 9:

Dr. Öğr. Üyesi Abdulvahap ALTÜRK' ün "Evrak Tarih ve Sayısı: 07/05/2024-142281" olan dilekçesi ile sorumlu araştırmacısı olduğu "*Kadın Toplumsal Cinsiyet Rol Stresinin Özgüven ve Turizmde Kariyer Yapma İsteğine Etkisi*" başlıklı araştırması etik açıdan değerlendirilerek uygun olduğu görüş ve kanaatine oy birliği ile karar verilmiştir.

Hazırlayan: Birim Kalite Komisyonu	Kontrol Eden: Üniversite Kalite Komisyonu	Onaylayan: Üniversite Kalite Komisyon Başkanı
---------------------------------------	--	--